Anul XLVIII — 10 Pagini — EXEMPLARUL: In țară 3 lei, In străinătate 6 lei — 10 Pagini — Nr. 221 Sâmbătă 13 Septembrie 1930

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ

TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

ABONAMENT IN ȚARA: Lei 200 pe 3 luni, Lei 380 pe 6 luni, Lei 750 pe 12 luni. Pe o lună Lei 80. In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

ABONAMENTE la „VESELIA", „UNIVERSUL COPIILOR", „UNIVERSUL LITERAR", ZIARUL CĂLATORIILOR. Câte 220 lei în țară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Str. Brezoianu No. 9-11

TELEFON: DIRECȚIA 313/72—364/64 ADMINISTRAȚIA 313/71 SECRETARIATUL DE REDACȚIE 356/43 REDACȚIA: CORESP. CU PROVINCIA 302/98—335/31

Pace peste morminte

In Cadrilater a început să sune pocnetul armelor și să curgă sânge. In timpul acesta, d. subsecretar de stat dela interne, C. Angelescu — căruia îi trimitem cordiale felicitări că s'a însănătoșit — cheamă presa și-i cere, cu rugăminte, să contribue la pacificarea spiritelor în Cadrilater.

Suntem mai mult decât de acord.

Dorim împăcarea spiritelor nu numai în Cadrilater, dar în toată țara; luptăm pentru acest sfârșit, înțelegem că interesul țării este să avem aci liniște, să trăiască toată lumea în mulțumire, ca să putem cu silinți unite, să consolidăm acest stat de curând înjghebat.

Dar vorba e, cine sunt aceia care turbură zilnic liniștea și pun vrajba între locuitorii țării?

Pentru ca să fie polemica fructuoasă, să ne mărginim la Cadrilater.

Cine a pus în acest colț de țară sămânța vrajbei? Cine a introdus politica cuțitului și a revolverului? Cine a dat semnalul și practică zilnic agresiunea și asasinatul?

Oare, d. subsecretar dela interne, oricât ar fi d-sa șeful național-țărănist al Cadrilaterului, nu știe că acolo atâtarea vine de la elementele străine, iar românii macedoneni sunt numai capul de turc?

Românii macedoneni au venit din munții și câmpiile lor, ca să fie împământeniți în România. Altă preocupare n'au avut. Gândul lor n'a fost ca să provoace războiu civil în România. Alții însă, văzându-i că vin și se așează, au început campania de prigoană spre a-i sili să plece, sau a-i suprima.

In alte țări, minoritarii se plâng că sunt oprimați de majoritari. La noi se întâmplă pe dos. Românii sunt terorizați în țara lor, de minoritari. In Cadrilater, românii macedoneni și chiar ceilalți coloniști din vechiul regat, sunt lăsați la deplina discreție a elementelor străine.

Oare d. Angelescu nu știe de unde a pornit vrajba cea mare? Oare conștiința d-sale n'a lămurit simțirea, care a înarmat mâna care l-a lovit? Cine a putut fi în Cadrilater agresorul: acel care venea să se așeze, sau cel care, fiind acolo mai de mult, s'a înarmat ca să gonească?

Pace în Cadrilater? Adică cum? Macedonenii să practice blânda morală a lui Christos, când sunt loviți pe un obraz să-l ofere și pe celalt, sau când li se ucide un copil, să mai dea sacrificiului încă unul?

Pace în Cadrilater?...

Alaltăieri, doi copii români macedoneni au fost uciși de bulgari. Ce voește d. subsecretar de stat Angelescu să facă părinții acelor copii? Să-și pue cenușa pe cap și să plângă? Aceasta o pot face ființele lașe, cel mult mamele cu inimile sfâșiate de durere! Dar un neam de „oameni" întregi, o rasă voinică și vitează, care scoboară din lumea celor cari au supt laptele lupoaicei, nu plânge!...

Ce-ar face d. subsecretar de stat Angelescu, dacă adversarii politici i-ar ucide d-sale copiii? Ce-ar face oricare părinte, căruia nenorocirea i-ar aduce o astfel de lovitură?

Să ne lase, dar, d-nii secretari sau subsecretari de stat cu sfaturile și îndemnurile lor ipocrite, fiindcă nu ne trebue!

Ceeace ne trebue, este un guvern al românilor în România; un guvern care să sprijine pe români împotriva străinilor; un guvern care să apere neamul nostru de cuțitul distrugător al vrăjmașilor, chiar când aceștia formează clientela electorală a unui partid politic.

In Cadrilater și pe toată granița bulgară, guvernul trebuia de mult să pună forțe îndestulătoare, ca să asigure pacea, liniștea și inviolabilitatea pământului românesc. Dar n'a făcut aceasta, fiindcă în loc de oameni de stat, avem la cârmă electori.

Voesc pace în Cadrilater d-nii Vaida și Constantin Angelescu? Să plece dela cârmă și o vor avea!

CONSTANTIN BACALBAȘA

Federalizarea Europei se poate realiza?

— Un precursor: Emil Castelar. — Proectul d-lui Aristide Briand e realizabil?. — Observațiuni critice —

de R. SEIȘANU

Ideea unei asociațiuni a națiunilor în scopul lăudabil de a trăi în pace nu este atât de nouă pe cât se crede.

S'au găsit și în alte timpuri oameni cu vederi mai largi, cu iubire față de semenii lor, care au propus o înțelegere între națiuni pentru asigurarea relațiunilor pacifice.

In antichitate, grecii au constituit o asociație din care au făcut parte delegații mai multor republici. Această asociație avea scopul să înlăture războaele între membrii ei pe calea unui soi de arbitraj.

Se poate spune că această asociație a fost strămoașa Societății Națiunilor din epoca noastră.

Se vorbește apoi mult, astăzi, de Federația europeană, care nu trebue să se confunde cu Statele-Unite ale Europei.

Nici idea Federației europene nu este nouă. A mai fost propusă de alții, când se credea posibilă realizarea ei.

Nu știm cine a fost primul european care a lansat această idee; dar știm cine a formulat cel dintâi această concepție, într'o adunare politică.

Este un spaniol, Emil Castelar, care trebue să fi fost un bărbat cu idei foarte înaintate, pentru epoca sa, de oarece iată ce spunea el într'un discurs pronunțat în Camera cortezilor din Madrid, în ziua de 20 Mai 1869:

„Domnii mei,

Care e chemarea societății și a lumei în care trăim?

Este ea războiul, ura, rivalitatea, care au adus și aduc atâtea nenorociri omenirei? Nu. Chemarea societății este pacea, căci numai în pace, ea poate să progreseze și să guste toate binefacerile civilizației. Eu am propus o republică federativă europeană și d. Rodriguez a combătut-o cu mult zel și multă înverșunare. Onorabilul meu adversar, d. Rodriguez, a combătut republica federativă, pentru că e monarhist convins, dar a recunoscut că lumea se apropie cu pași gigantici de o *federație mare*; că popoarele Europei se apropie de o *coaliție de state europene*. Găsiți oare d-vs., d-lor, o idee mai măreață în istorie?

Reuniunea statelor europene este formula care va încorona civilizația lumei!

Doriți, în adevăr, o asemenea reuniune a statelor europene?

Eu, d-lor, o doresc fierbinte: aștept cu nerăbdare momentul când, pe lângă susținerea naționalităților, vor cădea zidurile ce ne despart în economie și care separă popoarele unele de altele..." Așa a vorbit spaniolul Castelar în Camera cortezilor, în ziua de 20 Mai 1869.

Cine își mai aduce aminte, astăzi, de acest Emil Castelar?

Nici chiar spaniolii nu-și mai amintesc de numele acestui... percursor al federalizărei europene!

Recitând cu atențiune declarația lui Castelar din 1869 constatăm cu surprindere și cu plăcere că ea cuprinde aceleași idei și aceiaș formulă, ca și proectul d-lui Briand, ministrul de externe al Franței din 1930. Care sunt ideile?

Civilizația lumei, necesitățile progresului și în special interesele economice, comandă națiunilor europene *să se apropie unele de altele*. Care este formula? Reuniunea statelor europene; federalizarea lor!

Așa dar, ideea federalizării europene nu e atât de nouă după cum se crede de către contimporanii noștri.

Ce s'a petrecut după 1869 când se credea realizabilă federalizarea?

Războiul franco-german, în 1870—71; războiul ruso-româno-turc, în 1877; războiul bulgaro-sârb, în 1885; războiul greco-turc, în 1897; războiul italo-turc, în 1911; războiul balcanic, în 1912—1913 și în sfârșit războiul european și apoi mondial în 1914—1919, urmat la un scurt interval de timp de războiul greco-turc și de războiul ruso-polon.

Atâtea drame sângeroase s'au petrecut pe scena vechiului continent în câteva decenii numai, după ce vizionarul spaniol, Emil Castelar, vorbea cu atâta însuflețire și convingere de federalizarea statelor europene, *ca o încoronare a operei civilizației!*

Și iată după câțiva ani dela încheerea păcei mondiale, d. Aristide Briand propune într'un memoriu, adresat celor 27 de guverne, aceiaș formulă a federalizării Europei, ca și spaniolul Castelar din 1869.

Ce cuprinde schița sa de proect? Pe ce baze se va putea organiza această federalizare? Care va fi misiunea ei?

Proectul este utopic, sau realizabil?

Iată atâtea întrebări ce se pun.

D. Briand spune în documentul prezentat guvernelor europene, că *„orice posibilitate de progres în*

Continuare în pag. 2-a

D. N. Titulescu, președinte al Adunării Ligii Națiunilor

— Dela corespondenții noștri particulari —

Geneva, 10 Sept. — D. N. Titulescu a fost ales președinte al Adunării Consiliului Ligii Națiunilor, cu 46 voturi, din 51.

Alegerea d-lui Titulescu a fost primită cu mare satisfacție, căci a vădit înfrângerea definitivă a tuturor acelor delegați ai țărilor, cari se agitau pe tema revizuirii tratatelor.

După alegere, fostul președinte d. Zumeta a felicitat pe d. Titulescu, care a răspuns printr'un mare discurs, primit cu entuziasm.

VION

•

Paris, 10 Sept. — Ziarele de seară au publicat articole elogioase cu portretul, de mult devenit popular în lumea întreagă, al d-lui Titulescu, ales președinte al Adunării Ligii Națiunilor.

In „Paris Midi", Gabriel Pereux subliniază importanța acestei sesiuni a Ligii Națiunilor și rolul foarte de seamă al președintelui.

Toți delegații sunt convinși că d. Titulescu va conduce desbaterile cu tactul și magistrala-i elocință, care i-au asigurat toate simpatiile.

VALLIANY

*

Alegerea d-lui Titulescu constitue pentru România o mare cinste, impunătoare distincție, superbă biruință și strălucită glorie.

Reprezentanții țărilor, membre ale Societății Națiunilor, alegând cu imensă majoritate, președinte pe d. Titulescu, au arătat onoarea ce se cuvine țării, pe care o reprezintă d. Titulescu, — țară care prin jertfe și eroism și-a câștigat hotarele și se luptă cu toate amărăciunile, călăuzită de idealul ordinei și de devotamentul față de rânduirea tratatelor de pace, să păstreze nealterat, ceeace țările biruitoare au hotărît la congresul păcii.

Principiul național a triumfat la conferința păcii. România și-a asigurat, prin acest principiu, hotarele și drepturile de a propăși liberă, stăpână pe teritoriul său, apărată de toți românii uniți prin comunitate de simțire, de cuget și de năzuinți.

S'au dat asalturi dârze împotriva unității naționale românești.

Au fost doborîte.

Ba mai mult încă, țara a avut și are rolul de a străjui isbânzile civilizației împotriva blestemului barbarismului din răsăritul european.

Toate aceste considerații au făcut ca România să fie distinsă, anul acesta, de a prezida prin delegatul său, cel mai de seamă, marea adunare a Societății Națiunilor.

E fără îndoială în această alegere și deplina recunoaștere a meritelor, a talentului, elocinței admirabile, a tactului de superioară finețe ale d-lui Titulescu.

In marea luptă dela Liga Națiunilor, dintre reprezentantul României și reprezentantul Ungariei, pe chestia optanților unguri, areopagul lumii a apreciat strălucitorul talent al d-lui Titulescu, cu atât mai strălucitor, cu cât susținea o cauză dreaptă, căci numai temeiurile morale și drepte înalță și luminează.

Emoționați de marea cinste ce s'a făcut țării; bucuroși de onoarea, cu care a fost distins unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai românismului, salutăm recunoscători alegerea d-lui Titulescu, ca președinte al Adunării Ligii Națiunilor.

D. ministru Costăchescu și românii de peste hotare

După ce un învățător român de la o școală din Macedonia, s'a plâns în plinul congresului învățătorilor, că învățătorii români de peste hotare (Bulgaria, Grecia și Albania, — aci situația școalelor românești este echivocă) nu-și primesc salariile cu lunile și că li s'au suprimat anume cote, d. ministru Costăchescu s'a simțit obligat să răspundă imediat.

Și a răspuns, că s'au cheltuit zeci de milioane, nu spre a se creia o pătură intelectuală a românilor de acolo, ci a se mări grosul funcționarismului dela noi.

Și a mai spus d. Costăchescu, că lucrează, ca în țările în care sunt români să se recunoască diplomele absolvenților școalelor românești.

Să analizăm răspunsul d-lui ministru al școalei.

Mai întâi, plângerea dascălului din Macedonia rămâne întreagă și cu totul osânditoare pentru ministrul instrucției, căci nu se plătesc la timp salariile. Învățătorii români sunt lăsați la voia întâmplării; n'au ce mânca; n'au unde să se împrumute. Cer, repetă cererile, dar degeaba, ministerul nu răspunde, e ocupat, e grozav de ocupat cu politica.

*

S'au cheltuit milioane cu fii ai românilor de peste hotare, — ca să se îngroașe funcționarismul din țară, — a spus d. ministru.

Afirmarea e absolut nefericită.

Sunt școale românești în Bulgaria, Grecia și Albania. (Asupra celor din Iugoslavia, pertractările formează un capitol din cadrul basmului cu cocoșul roșu). Afară de școala comercială superioară dela Salonic, toate celelalte școale, ai căror dascăli sunt neplătiți cu lunile, sunt inferioare. Biete gimnazii. Ce să facă absolvenții de gimnazii în Bulgaria și Grecia, ca să formeze, cum zice d. ministru Costăchescu, pătură intelectuală? Nu pot să facă nimic. Absolut nimic. Rămân în comunitățile românești, absolvenți de gimnazii, de care statul român a avut grijă secundar.

Unii pot să vină în țară, fac liceul și universitatea și ies de obiceiu foarte buni liberi profesioniști. In genere, macedo-românii cărturari prin tenacitatea lor se disting ca profesori, ingineri, arhitecți, medici.

Dintre ei, unii vor să se ducă în țările, unde le sunt familiile. Dar pot profesa acolo? Nu. Sunt prea mici comunitățile românești, ca să-și poată exercita profesiile excelenți arhitecți, medici, profesori și avocați macedo-români, în Bulgaria, sau în Grecia. Acolo, ei s'ar putea adresa numai comunităților românești, căci populațiile majoritare respective nu sunt ca populația românească, — se adresează profesioniștilor liberi naționali.

După concepția d-lui Costăchescu, ar fi trebuit ca profesorii Valaori, Murnu, Papahagi, arhitecții Iotzu, Culina, Simotta, medici ca Topa, Leonte, etc., să se ducă în Macedonia.

Dar ce contribuție imensă au dat aceștia științei și culturei românești, căci negustorii destoinici macedo-români, la românizarea comerțului românesc.

A, rămân izolați românii deacolo.

Rămân cu necazurile lor de izolați, cu marea capacitate de a răbda prigonirile.

E așa de romanțios cântecul, să se înapoeze cărturarii la vetrele lor. Se vor înapoia, când vor avea ce să facă. Se vor apuca de plugărie și doctorii și licențiații, când aspectul țării va fi așa de cultural, încât să nu mai fie îngăduit unui inginer respins din corpul tehnic, — d. Vidrighin — să fie conducătorul unor ingineri profesori la Școala Politehnică.

*

Spune d. Costăchescu, că s'a cheltuit cu birocrația pentru macedoneni.

S'a cheltuit cu burse pentru elevii și studenții macedo-români. Și foarte bine s'a făcut, fiindcă trebue ajutați. Trebue să simtă mângâerea țării, trebue să li se arate, că țara îi privește ca pe niște fii, cari o caută.

Cheltuiala, care s'a făcut cu aceștia, ei știu s'o întoarcă recunoscători, căci toți, absolut toți se îngrijesc cu admirabilă solicitudine de ai lor, rămași acasă.

*

Partea, de care e nevoie să se intereseze d. ministru Costăchescu e alta: ca școalele românești din alte țări, să fie bune și să se bucure de respectul oficialităților respective, tot atât cât se bucură în România de pildă școalele bulgărești și grecești.

S'a interesat oare d. ministru Costăchescu de școalele românești din Valea Timocului?

B. CECROPIDE

Familia regală la Alba-Iulia

Alba-Iulia, 10 Sept.

Cu ocazia jubileului de 50 ani al Reuniunii femeilor române, a sosit în localitate M. S. Regina Maria, însoțită de A. S. R. principesa Ileana, d-na de onoare Procopiu și d. Swidenek, adjutant regal.

La ora 9, când Suverana a descins din tren, a fost întâmpinată de d-nii Ștefan Ciceo Pop, președintele Camerei, Valer Moldovanu, directorul Ardealului, Emil Pop, prefectul județului Alba, întreg corpul ofițeresc din garnizoană, în frunte cu d. general Stănescu, dr. Aurel Sava, primarul orașului, dr. Ludovic Munteanu, șeful poliției și un numeros public.

După primire, M. S. Regina și suita au pornit cu automobilele spre Abrud.

Orașul a fost pavoazat cu drapele naționale, iar publicul i-a făcut însuflețite manifestații de simpatie.

Pitorescul țării noastre

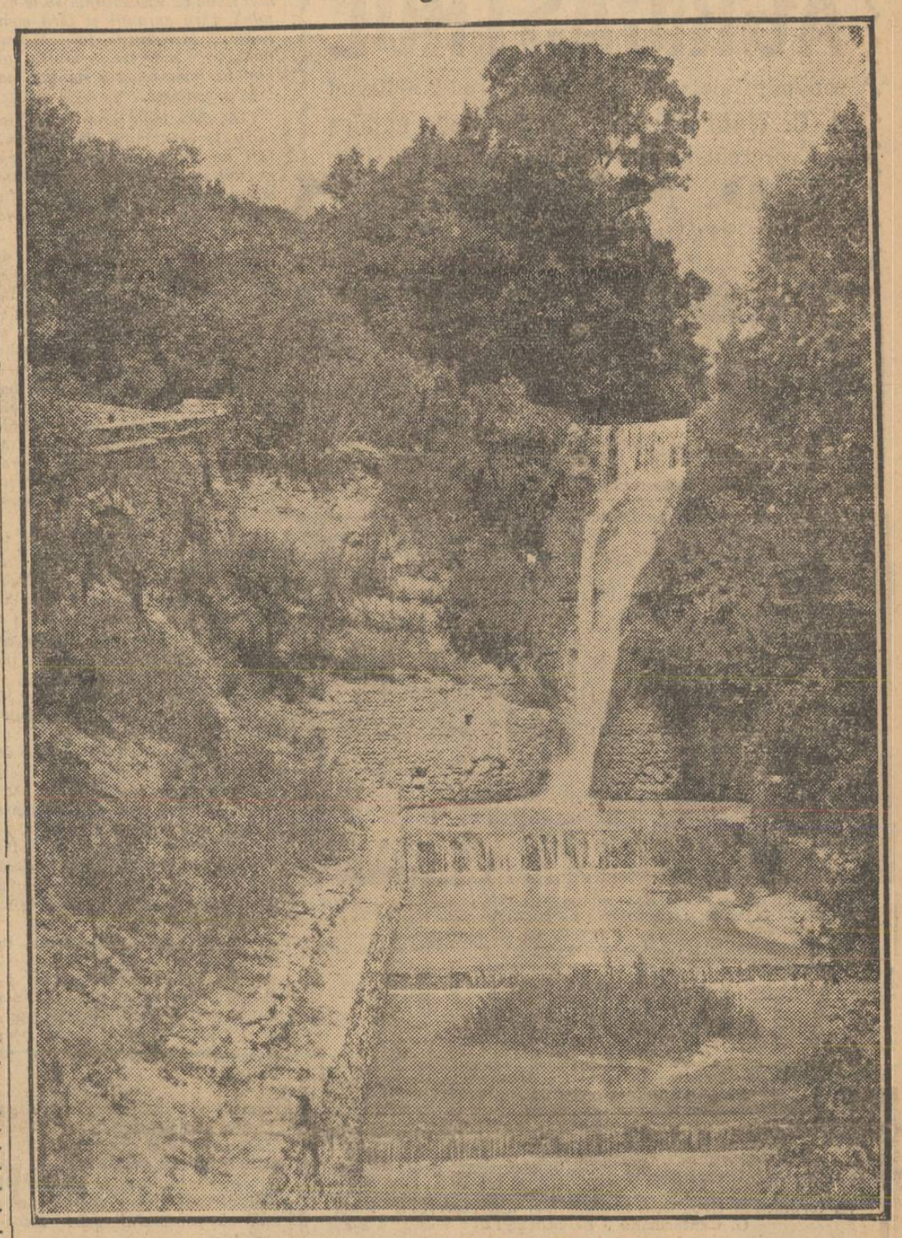

Cascada dela Balcic

Făgăduelile și bunăvoința d-lui Mihalache pentru învățători?

— N'a uitat, dar n'a făcut nimic —

La congresul învățătorilor, d. Mihalache a ținut o cuvântare, care se poate rezuma în următoarea expresie a oratorului:

— Nimeni n'a uitat nimic din ce-a făgăduit. Dar bunăvoința nu-i de ajuns pentrucă ea nu ține de cald.

Adică, d. Mihalache n'a uitat nimic din ce-a făgăduit: nici că va desființa automobilele ministerului de domenii, pe care se angaja să le vândă în piața teatrului; nici că va îngriji să nu se săvârșească incorectitudini la ministerul domeniilor și nici atâte alte făgăduieli.

Reținem pe acestea două, fiindcă dacă le-ar fi ținut, s'ar fi putut aduce îmbunătățiri salariilor învățătorilor.

Dar nu le-a ținut.

Dacă s'ar fi făcut importante economii la capitolul automobilelor oficiale, începând cu ministerul domeniilor, fără îndoială, că s'ar fi putut trece sumele la salariile învățătorilor, fiindcă tot d. Mihalache a spus la congres:

— A avea dascăli buni e o necesitate de viață. A-i plăti bine înseamnă a-i avea la un nivel cultural ridicat.

Și totuș d. Mihalache învățătorul ajuns ministru n'a făcut nimic pentru învățători.

Ba, a făcut ceva.

A spus d-lui Toni să convoace congresul, în care să declare d. Mihalache că bunăvoința nu ține de cald.

Nu ține de cald bunăvoința declamată, căci bunăvoință efectivă n'a fost. Dacă ar fi fost, d. Mihalache ar fi procurat un fond pentru învățători din risipa automobilistică oficială.

*

D. Mihalache spune, că n'a uitat nici o făgăduială.

N'a uitat prin urmare nici făgăduiala că va apăra averea ministerului de domenii.

Cât de veghetor a fost d. Mihalache în această privință, s'a văzut din scandalurile înregistrate la cronicile judiciare despre activitatea unui fost subsecretar de stat la domenii, în chestii de păduri, ferme, etc.

A trebuit ca ziarele să dea alarma, să facă direct răspunzător pe d. Mihalache de activitatea d-lui dr. Aurel Dobrescu în complicitate cu numeroși tovarăși în afacerile din Ciuc, Tischler, etc. ca să fie determinată acțiunea parchetului. Și tot în această chestiune a spiritului de veghe al d-lui Mihalache, nu se poate să nu se țină seamă de rezoluții pe care le da d. Mihalache, ca tot d. dr. Aurel Dobrescu să refere, deși d. dr. Aurel Dobrescu era învinuit cu dovezi de parlametari și reprezentanți ai autorităților.

D. Mihalache n'a uitat făgăduiala. Dar cum a veghiat? Cât s'a înstrăinat din avutul public! Dacă s'ar fi păstrat avutul acela, fără îndoială că ar fi produs venituri cu care s'ar fi îmbunătățit salariile învățătorilor. Bunăvoința d-lui Mihalache a ținut mai mult de cald, fostului subsecretar de stat, așa de apropiat de parchet și de judecătorul de instrucție.

*

Dar tot în legătură cu bunăvoința d-lui Mihalache, s'ar putea cita de pildă bunăvoința d-sale de a lua însărcinările a 8 inspectori generali agricoli, de aproape un an și a le plăti totuș salariile.

Dacă acei slujbași sunt vinovați, sau răi, dece nu-i dă în judecată, ca să fie îndepărtați și cu salariile lor să se facă economii? Dacă sunt buni, dece sunt ținuți să lâncezească?

*

Și fiindcă-i vorba de bunăvoința d-lui Mihalache pentru învățători, e firească întrebarea:

— Nu zice d. Mihalache nimic, că în loc să se fi făcut economii pentru salariile învățătorilor, s'a cheltuit câte 9 mii lei pe zi pentru fiecare parlamentar, care s'a dus să se plimbe la Londra, sub călăuza d-lui St. C. Pop?

Bunăvoința d-lui Mihalache a ținut de cald parlamentarilor, dar nu învățătorilor. Discursul d-lui Mihalache la congresul învățătorilor a fost o romanță hârâită.

Arestări printre foștii deputați ai dietei polone

Varșovia, 10. (Rador). — *In cursul nopții de Marți spre Miercuri, organele siguranței statului din Varșovia și din orașele din provincie, au procedat la o serie de arestări printre foștii deputați ai Dietei și în special în rândul organizatorilor congresului partidelor de stânga, ținut la Cracovia la 29 Iunie curent, în cursul căruia a avut loc atacuri violente împotriva șefului statului și demonstrații de natură să turbure ordinea publică.*

Aceste arestări sunt rezultatul unei anchete deschise împotriva organizatorilor congresului dela Cracovia, anchetă începută încă sub regimul precedent.

La Varșovia au fost arestați 9 foști deputați între cari: Lieberman, Barlicki din partidul socialist polonez, Kiernik din partidul țărănesc și Piast. In provincie au fost deasemenea arestați numeroși deputați.

Trei copii carbonizați în timpul unui incendiu

Dieppe, 10 (Rador). — La un imobil din localitate, a isbucnit azi un violent incendiu.

Trei copii au fost carbonizați, mai mulți pompieri grav arși la față și mâini.